

Terävy piä

Kezäl 1935 kâzkiettih meijjäd aliupsierid kerdauzharjotuksih. No, pidihäi sinne lähtie, hoz' kui oliz laškansuondu vedännyh. Suurel joukol myö kerävyimmö Koir'nojan kangahil, minne oli jo ennen meijjän tuluo pyztytetty teltad. Sie oli meidy monenluaduztu ukkuo: oli talonpoigii, kauppurattšuloi, työmiehi, utšii't'eloi da muidu tyhjântoimittajii. Salmilazii oli en'iten: oli Röppäzen Viki, Pokrovskoin Santtu, Rajalan Juzsi, Ärmäzen Sanderi, Ruotšin Peša da muidugi kl'okkumiehi. A školittajii - upsieriloi - n'iidy oli kui kärbysien'ii. Erähäd heizgi oldih salmilazii: oli vänrikki Ivakko, oli luutnantti Râbin, Suviojan Heikki da mondu muudu kezkenäh sodaväingi aiguhiztu kambruat't'ii.

Minä jouvvin Ivakon ryhmäh. Häi rubeigi suurel innol (nuori ku vie oli) meil kerduamah vanhua da opaztamah uuttu. Alluz häi meidy juoksutti kui alokkahii pitkin kangahii. A, päiväd oldih räked, da sarguštân'id ylen lämmäd. Kai vuahtez butškimmo. Sit duumaitšimmo, što jezli nengoztu ravii jatkunnoh kaksi n'edälii, ga sit nahku taiten jouduu orrel.

Dubakoimizaigah juohatimmogi Ivakol: "Ku nygyzez voinaz lendokonehed näytelläh suurdu ozua, ga eigo meijjängi pidâz oppie muaztovumah?" - "Mugahai se d'ielo on", Ivakko sanoi, "huomei harjottelemmo sidä".

Vai kui terväh huondeksel olimmo mennyh mettšäh, Ivakko mölähtih: "Ilmuhälytyz, muaztovukkua!" Ga, meidy ei pidännyh toztu kerdua kâzkie. Jogahin'e muaztovuimmo muga hyvin, što Ivakko ei meidy kogo päivâz löydännyh.

Toizennu piän Pokrovskoin Santtu, kuulin, ezitti Ivakol, eigo ruvattaz harjottelemah hyvien azemu-da arburnapaikkoin ettšimizty. Ivakko oli samua mielidy, što voinuaigah ne keinod on n'eprimenno maltettavu. Häi jagoi meijjäd kolmen miehen ryhmih da kâzki ettšimäh hyväd azemu-da tulituzpaikad. Ne löyvvytihgi lähil olijan mäin piäl erähän suuren kiven tagua. Ne oldih muga hyväd, što myö luovuimmo n'iiz vazte vähiä ennen murginua. Meiz yksi oli kogo aijjan vahtiz "edehtyönnetyz tugikohtaz", štobi ei vai viholan'e piâziz yllättämäh. Toized sil aigua "topografikartoiz" katšottih, kel oigieztah päivyrahad kuulutah.

Erähänny piän tuaz ezitimmö Ivakol, eigo otettaz suun'n'iztamiztu kartan da kompazsun mugah. "Se joz migä on tärgei", Ivakko sanoi. Meil jogahizel annettih kädeh karttu da kompazsu da miärättih ne kohtad, kudamih meijjän pidi suun'n'iztua. Katšoimmo kartaz: kierz on ainagi kymmenen virttua pitky. Otimmo oigien suunnan da lähtimmö kahten minuutan väliaijjoil juozta hytšyttämäh enzimäseh menopaikkah. Ivakko merkittši lähtöaijjad muztoh.

Juoksimmö nenga sadakunnan medrii erähän harjandehen ylittši. En tiijjä miz syyz mäin tagua rubei minun kompazsu vedämäh oigieh kädeh. Lopputuloz oli se, što kaheksan minuutan perâz enzimän'e (samal viimin'egi) menopaikku löydyi. Se oli kanttin'i, kudamua hoideli kuuzi hyvänluaduztu lottua. Älyin, štobi olin auttamattomazt'i yöksynnyh, da sikse ei en'ia maksannuh jatkua matkua. - Odva ennätin suaha koufikupin kädeh, ku näin Pokrovskoin Santun jo aiga kyyd'ii tulemaz samah tulopaikkah. Nenga kymmenen minuutan sizäl kai suun'n'iztajad - yhty luguh ottamatta - (häi ei olluh salmilan'e) suavutettih sama paikku kui minägi. Kodvazen perâz sinne tuli Ivakkogi (hänel ei olluh kompazsuu, hänel oli muudu veduo kanttiin'ih). Siinäbo sit yhtez päivittelimmö, mikse kai kompazsud näytettih sih samah tulopaikkah. Lopuškâl minul valgen'i. "Eihäi se n'i mi kummu ola", sanoin, "täzhäi ollah lähil Pitkyrannan vanhad malmikaivoksed, nehäi ne taiten meijjän kompazsuloin n'ieglad pandih segazin"! - Ivakko tydyi täh sellitykseh, da kaverid stuavittih minul ilmazed koufid.

Loppuaijall kerdauzharjotukset mendih samah luaduh aiga mugavazt'i. Meijjän ryhmäz oli muga sanottuloi luovii kygylöi, sentäh myö emmo harjotuksiz "rahkehii katkonnuh". Kaikkein ilgein komenduz oli se, ku erähänny piän kogo leiri joudui kenttälabjoin ker laugomah "liugumiinoi". Erähäd näid oli yöaigoih kai kangaz "miinotettu". Puoluztuksekse pidää kuitengi jiävie, štobi rezerviläzien käyndiorred oli naved'ittu ylen loitoz. N'iih oli matkua nenga kolmesadua medrii. Minä - lašku ku olen - men'in ainoz upsieriloin 'komnattah", kudai oli puoldu lähembänny.

Tuaz kerran illansuuz men'in sinne d'ielol. Kodvazen peräz sinne tuli eräz nuori luutnantti. Häi ärähtih minul: "Eikö alikersantti näe, että tämä on varattu upseereita varten?" - En tiedännyh, herra luutnantti", vaztain. - "No, ettekö osaa lukea, onhan tuolla ulkopuolella ilmoitustaulu?" - "En malтта, herra luutnantti." - "Mistä te sen päättelette?" - "No, ku kaksi hattuu kuluu kezäz, herra luutnantti."

Luutnantti hymähtih, eigo sen jälgeh enemiä kyselleyh. Kaikez rauhaz myö sid samaz "komnataz" iztuimmo da sovuz d'ielod loppuh toimitimmo.

LUE! ELLENDÄD! LUE! YMMÄRRÄT!

hoz'	vaikka
utšii't'el	opettaja
kl'okkumiez	karjalaisittain "merkkihenkilö"
školittai	kouluttaja
kambruat't'i	toveri
räkki	kuuma, helle
štan'id	housut
butškua	olla likomärkä
jezli	jos
n'edäli	viikko
voinuaigu	sota-aika
n'eprimenno	ehdottomasti
meiz	meistä
miz	missä
nenga	noin, näin, tällä tavalla
yöksyö	eksyä, harhaan
odva	töin tuskin
stuavie	hankkia, toimia
jiävie	ilmoittaa, tunnustaa
malttua	osata